

Belangrijke wijziging van het Vrijstellingsbesluit Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (verder: FF-wet) is op 1 april 2004 in werking getreden. Op grond van deze wet is een groot aantal dier- en plantensoorten als beschermde soort aangewezen (onder meer alle binnen het grondgebied van de EU levende vogelsoorten).

Verder bevat de wet bepalingen die onder meer het doden, vangen en verontrusten van beschermde diersoorten verbieden.

Binnenkort treedt het gewijzigde Vrijstellingsbesluit in werking.

Dit geeft de dierplaagbestrijder wat meer 'lucht'.

Mr. E.H. Bakker, voormalig medewerker van de Dienst Landelijk Gebied van het Ministerie van LNV

AFWIJKEN VAN DE BEPALINGEN DOOR GS

In de FF-wet is een aantal mogelijkheden opgenomen om van de verbodsbepalingen te mogen afwijken. Van belang voor de lezer zijn de artikelen over 'beheer en schadebestrijding'. Deze zijn bedoeld om te kunnen optreden tegen schade die door dieren wordt veroorzaakt. Voor de praktijk van de plaagdierbestrijding bieden deze artikelen niet de mogelijkheid om in te grijpen als dieren ernstige overlast veroorzaken (denk aan een grote groep roeken die zich ophoudt in de bomen van een dorpsplein). Ook vormt het veroorzaken van belangrijke schade aan eigendommen geen reden om op te mogen treden tegen dieren. De bevoegdheid om in het kader van beheer en schadebestrijding ontheffingen te verlenen, berust bij Gedeputeerde Staten.

AFWIJKEN VAN DE BEPALINGEN DOOR LNV

Daarnaast geeft de FF-wet ook aan de minister van LNV de bevoegdheid om een vrijstelling of ontheffing te verlenen. De basis hiervoor is artikel 75; dit artikel bepaalt dat bij het verlenen van ontheffingen voor alle beschermde soorten de voorwaarde geldt dat de gunstige staat van instandhouding¹ niet in gevaar mag komen. Voor bijzondere soorten² geldt bovendien de voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing³ mag bestaan én dat de vrijstelling of ontheffing alleen verleend kan worden, als er sprake is van een van de belangen die genoemd zijn in artikel 75, of in het -op dit artikel gebaseerde- Besluit Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (verder: het Vrijstellingsbesluit).

Onder het oude Vrijstellingsbesluit was het -omdat deze extra voorwaarden o.m. voor alle beschermde vogelsoorten golden- heel moeilijk, haast onmogelijk, om een ontheffing te krijgen. Zelfs als het ging om zeer ernstige overlast of belangrijke schade, dan wel om belangrijke projecten, zoals de aanleg van een weg. Vooral bij projectontwikkelaars, aannemers, en planners, maar ook bij terreinbeheerders en terreingebruikers (waaronder land- en bosbouwers) leefde de gedachte dat zij ernstig beperkt werden bij hun activiteiten.

VRIJSTELLINGSBESLUIT RECENT GEWIJZIGD

Om hier iets aan te doen, is op 10 september 2004 een wijziging van het Vrijstellingsbesluit vastgesteld. Naar verwacht wordt, zal dit binnenkort in werking treden. Door deze wijziging zijn er nu meer mogelijkheden om ontheffing te verlenen, terwijl er ook meer vrijstellingen verleend zijn. Daar zijn wel de nodige voorwaarden verbonden. Dit komt omdat het hierbij gaat om bijzondere diersoorten (alleen voor deze soorten gelden extra voorwaarden), waarbij de strenge bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn een belangrijke rol spelen.

WAT BETEKENT DIT VOOR DE DIERPLAAGBESTRIJDER?

Er geldt een vrijstelling* van de verboden in de artikelen 9 t/m 11 FF-wet⁴ t.a.v. de bosmuis, de veldmuis en de huisspitsmuis, voorzover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Onder gebouwen vallen niet alleen huizen, maar ook kantoren, opslagloodsen en andere bedrijfsgebouwen.

Een erf mag u opvatten als de grond die bij het huis hoort: dus de tuin, de terrassen en de opritten. Voor de mol gelden de verboden in de artikelen 9 t/m 11 FF-wet niet meer. Aan deze vrijstelling zijn geen voorwaarden verbonden; voor dit dier is er nu dus een algehele vrijstelling! Wel geldt het bepaalde in artikel 2 FF-wet; dit is de algemene zorgplichtbepaling, die in dit geval inhoudt dat er een redelijk doel moet zijn voor het vangen, doden, enz. Tenslotte is er een vrijstelling van het verbod voor het gebruik van een vangkooi binnen de bebouwde kom om verwilderde katten⁵ te vangen.

* Een vrijstelling houdt in dat bepaalde verbodsbepalingen uit de FF-wet niet gelden; wie voldoet aan de gestelde voorwaarden, kan zijn gang gaan en hoeft niet eerst nog een aanvraag bij de minister in te dienen.

EEN ONTHEFFING OP GROND VAN ERNSTIGE SCHADE

In het nieuwe Vrijstellingsbesluit zijn in vergelijking met het oude besluit meer belangen genoemd op grond waarvan een ontheffing verleend kan worden. Deze belangen worden opgesomd in artikel 2, Vrijstellingsbesluit. Het gewijzigde Vrijstellingsbesluit biedt de mogelijkheid om ontheffing te verlenen ter voorkoming van 'ernstige schade aan vormen van eigendom', anders dan gewassen, vee en dergelijke. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe auto's die in de openlucht geparkeerd staan totdat ze worden afgeleverd en waarvan de lak door uitwerpselen van vogels wordt aangetast. Of aan het openpikken van in zakken verpakte goederen, die in de openlucht staan opgeslagen. Het moet wel om schade van betekenis gaan, en het moet ook materiële schade betreffen.

Bij de beoordeling van de ontheffingsaanvraag komt allereerst de vraag aan de orde of er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Kan de voorraad auto's niet tijdelijk in een loods worden gestald? Kan er niet een net worden gespannen over de in de openlucht opgeslagen zakken? In de ontheffing zal in het algemeen worden toegestaan dat dieren die de schade toebrengen worden verjaagd (dus verstoord). Het doden zal dan alléén zijn toegestaan ter ondersteuning van de verjaging (de dieren zien dan dat het menens is; dieren kunnen ook leren).

VOORWAARDEN

In de artikelen 2b, 2c en 2d van het Vrijstellingsbesluit is beschreven welke voorwaarden er gelden. Hieruit blijkt dat voor de dier- en plantensoorten uit de bijlage IV Habitatrichtlijn⁶ en de bijlage 1 Vrijstellingsbesluit⁷ een ontheffing verleend kan worden. Dit is voor de plaagdierbestrijding evenwel niet zo'n punt, omdat het hier dieren betreft die zelden of nooit aan de orde zijn bij het bestrijden van plaagdieren. Voor beschermde vogels geldt echter wel de beperking dat van het verbod vogels te verontrusten (artikel 10 FF-wet) alleen ontheffing kan worden verleend indien de verstoring geen wezenlijke invloed heeft.

EEN ONTHEFFING OP GROND VAN BELANGRIJKE OVERLAST

Als er sprake is van belangrijke overlast die door dieren wordt veroorzaakt, opent artikel 2 Vrijstellingsbesluit de mogelijkheid om ontheffing te verlenen. 'Belangrijk' betekent dat het moet gaan om overlast die van betekenis is. Het is dus niet voldoende als het gaat om de hinder die iemand heeft van een op zijn dak koerende duif. Een vlucht roeken die vanuit de bomen van een dorpsplein terrassen bevuult en daardoor onbruikbaar maakt, kan wel voldoende zijn.

Het KAD organiseert speciale nascholingsdagen over de Flora- en faunawet. Bel (0317) 41 96 60.

Voor de soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn 10 en die in bijlage 1 bij het nieuwe Vrijstellingsbesluit 11 worden genoemd, kan geen ontheffing worden verleend. Het nieuwe Vrijstellingsbesluit geeft wel de mogelijkheid om voor vogels die belangrijke overlast bezorgen, een ontheffing te verkrijgen voor onder meer het doden of vangen. Maar dit geldt alleen voor vogels die worden genoemd in bijlage II van de Vogelrichtlijn⁸. Er kan geen ontheffing worden verkregen voor het mogen doden van vogels in het broedseizoen.

TOT SLOT

In het gewijzigde Vrijstellingsbesluit heeft de minister geprobeerd om enerzijds de gebruikers en ondernemers zoveel mogelijk ruimte te bieden om hun plannen uit te voeren en hun gronden te gebruiken, en anderzijds de strenge bepalingen uit vooral de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, maar ook die van de FF-wet zelf, te respecteren.

Dit heeft tot gevolg dat er op papier wel de nodige ruimte wordt gegeven, maar dat daaraan voorwaarden verbonden zijn. De belangrijkste is dat bij de bijzondere dier- en plantensoorten zorgvuldig gehandeld moet worden. Dit betekent dat van de toegestane activiteit geen wezenlijke invloed uit mag gaan op deze soorten. Tegelijk moeten ook maatregelen worden genomen om te voorkomen, dan wel te beperken, dat beschermde dieren worden gedood en dat hun nesten of eieren worden vernield en dergelijke.

Voor de plaagdierbestrijding is de vrijstelling voor de mol een belangrijk voordeel. Deze mag nu, zónder dat eerst een ontheffing moet zijn verkregen, direct worden bestreden. Ook het kunnen optreden tegen bepaalde vogelsoorten die overlast en schade veroorzaken, is pure winst.

1 Wat onder 'de gunstige staat van instandhouding' verstaan moet worden, blijkt niet uit de wet. De Raad van State heeft overwogen dat hierbij art. 1 van de Habitatrichtlijn moet worden aangehouden.

2 Dit zijn o.m. de soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 bij het gewijzigde Vrijstellingsbesluit zijn genoemd, alsmede alle beschermde vogelsoorten.

3 Hiermee wordt bedoeld dat er geen alternatieven mogen zijn die minder, of geen schade aan dieren en planten toebrengen. Denk bijvoorbeeld aan een andere locatie, of aan een andere werkwijze.

4 Artikel 9
Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10
Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11
Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

5 Deze bepaling is opgenomen omdat het gebruik van een vangkooi alleen geoorloofd is in het kader van 'beheer en schadebestrijding' (de artikelen 65 t/m 70 FF-wet). Verwilderde dieren kunnen op grond van deze artikelen niet bestreden worden; die artikelen gelden namelijk alleen voor beschermde diersoorten.

6 In bijlage IV Habitatrichtlijn worden o.m. een aantal padden, zoals de vroedmeesterpad, de rugstreeppad, de boomkikker en de kamsalamander genoemd alsmede de noordse woelmuis.

7 In bijlage 1 Vrijstellingsbesluit staan o.m. de das, de boomarter, de gewone zeehond, de vuursalamander, enkele vissoorten, zoals de bittervoorn en enkele dagvlinders, zoals de rode vuurvlinder.

8 Het gaat hierbij o.m. om de grauwe gans, canadese gans, wilde eend, fazant, meerkooi, rotsduif, houtduif, kolgans, ekster, kauw en de kraai.

Meer weten?

Wie de volledige tekst van het gewijzigde Vrijstellingsbesluit wil bekijken, kan hiervoor gaan naar de website www.overheid.nl, daar kiezen voor Wet- en Regelgeving en vervolgens in het vakje achter Titel intypen 'besluit vrijstelling beschermde'.